

Robert Jungk

Nedůvěra (str. 299)

Anglický kulturní filozof Kenneth Clark prohlásil, že všechny velké civilizační pokroky musí být opřeny o důvěru, mají-li se prosadit důsledně.

Snad ještě nikdy nevzbudilo zavedení nějaké technické inovace tolik nedůvěry jako jaderná energetika. Žádné kampaně vedené pomocí enormních finančních prostředků a za přispění speciálních sociálně psychologických výzkumných týmů nebyly schopny podpořit přijetí tohoto nového zdroje energie. Nedůvěra naopak roste.

Nedůvěra vůči energetickým prognózám

Energetické prognózy se vypracovávají velmi obtížně. Přesto byly předpovědi zřídka tak rychle revidovány jako právě v tomto sektoru. Téměř všeobecně se dnes odhaduje výše spotřeby o 20 až 30 procent nižší než ta, která se takřka s jistotou předpokládala při vstupu do období „mírového využití jaderné energie“.

Nedůvěra vůči znalostem odborníků

Nestává se často, aby byl respektovaný vědec v renomovaném

Robert Jungk:

Das Misstrauen (S. 299)

Der englische Kulturphilosoph Kenneth Clark hat bemerkt, dass alle großen zivilisatorischen Fortschritte auf Vertrauen gründen müssen, wenn sie sich durchsetzen sollen. Wohl noch nie hat die Einführung einer technischen Innovation soviel Misstrauen hervorgerufen wie die Kernkraftindustrie. Alle mit enormen Geldmitteln und unter Einsatz spezieller sozialpsychologischer Forschungsteams unternommenen Kampagnen haben die „Akzeptanz“ dieser neuen Energiequelle nicht zu fördern vermocht. Im Gegenteil, das Misstrauen wächst.

Misstrauen gegenüber Energieprognosen

Energieprognosen sind schwer zu erstellen. Dennoch sind Voraussagen selten so schnell revidiert worden wie auf diesem Sektor. Fast allgemein werden heute Bedarfshöhen geschätzt, die um 20 bis 30 Prozent unter denen liegen, die beim Eintritt ins Zeitalter der „friedlichen Kernkraftnutzung“ als fast sicher angenommen wurden.

Misstrauen gegenüber Expertenwissen

Es geschieht nur selten, dass ein angesehener Wissenschaftler in einer ernsthaften Zeitung des

tisku nařčen z „hazardování“. Tuto, a ještě drsnější kritiku si musel od deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung nechat líbit Dr. Wolf Häfele, jeden ze čtyř odborných poradců spolkového kancléře Kreiskyho.

Deník mu již v roce 1970 vyčetl, že se při plánování projektu atomového reaktoru „Schneller Brüter“ (Množivý reaktor (FBR z anglického Fast Breeder Reactor) opakovaně mýlil, pokud jde o náklady, ale rovněž v otázce termínu jeho dokončení.

Ba ani sám průmysl není údajně připraven „podílet se na takovém druhu hazardu, jelikož riziko neúspěchu je příliš velké a velké průmyslové podniky si rovněž nemohou dovolit ohrozit tímto způsobem svou reputaci“ (Frankfurter Allgemeine Zeitung z 8. dubna 1970).

Häfele je ale svými kolegy z Mezinárodního institutu pro aplikovanou systémovou analýzu (zámek Laxenburg) považován stále ještě za seriózního prognostika. A důvěry se mu dostává také ještě ve Vídni na náměstí Ballhausplatz (sídlo rakouského kancléře, pozn.B.R.).

Nedůvěra vůči spolehlivosti

Odborná literatura zabývající se jadernou technikou přiznává velké množství „případů poruch“, jimiž je průmysl zatížen. Na konferenci o množivých reaktorech, která se

„Vabanquespiels“ angeklagt wird. Diese und womöglich noch herbere Kritik hat sich Dr. Wolf Häfele, einer der vier von Bundeskanzler Kreisky zur Beratung herangezogenen Fachmänner, von der Frankfurter Allgemeinen Zeitung gefallen lassen müssen.

Schon im April 1970 warf ihm das Blatt vor, dass er sich bei der Projektplanung für den schnellen Brüter sowohl in Bezug auf die Kosten als auch in Bezug auf das Datum der Fertigstellung immer wieder geirrt habe.

Sogar die Industrie sei nicht bereit, „diese Art Vabanquespiel mitzubetreiben, weil das Risiko von Fehlschlägen zu groß ist und die Großindustrie sich es auch nicht leisten kann, ihr Ansehen auf diese Weise aufs Spiel zu setzen“. (FAZ, 8. April 1970).

Häfele gilt bei seinen Kollegen im Internationalen Institut für angewandte Systemanalyse (Schloss Laxenburg) aber immer noch als seriöser Prognostiker. Und auch am Ballhausplatz (Sitz des öst. Bundeskanzlers, Anm.B.R.) genießt er noch Vertrauen.

Misstrauen gegenüber Zuverlässigkeit

In der Fachliteratur der Kernkrafttechnik wird die beträchtliche Zahl von „Störfällen“, von denen die Industrie geplagt wird, zugegeben. Bei einer Konferenz über

konala minulý podzim v Chicagu, se tři čtvrtiny všech příspěvků zabývaly možnými haváriemi.

Za obzvláště „slabé místo“ je považováno potrubí a ochranné obaly palivových článků. Doposud stále nedostatečně probádané změny v užívaných materiálech vedou ustavičně k novým poruchám. Známa Rasmussenova studie, která měla prokázat, jak bezpečná jaderná energie je, byla v mezidobí odhalena jako neobjektivní a nepřesná.

Nedůvěra vůči zabezpečení

Od doby, kdy konstruktér bomb Theodore B. Taylor, který dříve působil na Úřadu jaderné energie (v rámci OSN) ve Vídni, ve své studii „Nuclear Theft“ z roku 1974 upozornil na to, že si gangsteři či teroristé bez větších obtíží mohou obstarat plutonium a sestrojít tak surovou, avšak přesto velmi efektivní atomovou bombu, jejíž detonace by si při jediném útoku v centru města mohla vyžádat až 100.000 obětí, se téma vydíratelnosti vlád pomocí jaderných útoků dostalo do popředí.

Nejnovější ohavné činy politických skupin dělají tento vývoj stále pravděpodobnějším. Studie Nuclear Regulatory Commission (Americký úřad jadernou bezpečnost) ukazují, že již malé skupiny od 3 do nejvýše 15 mužů si mohou přepadením

schnelle Brüter, die im vergangenen Herbst in Chicago stattfand, befassten sich drei Viertel der Beiträge mit möglichen „accidents“.

Als besondere „Schwachstelle“ gelten Rohrleitungen und Brennstoffhüllen. Bisher nicht genügend erforschte Veränderungen in den benutzten Werkstoffen führen zu immer neuen Pannen. Die bekannte Rasmussen-Studie, die beweisen sollte, wie sicher die Kernenergie sei, ist inzwischen als nicht objektiv und ungenau entlarvt worden.

Misstrauen gegenüber Absicherung

Seit der früher bei der UNO-Atombehörde in Wien tätige Bombenkonstrukteur Theodore B. Taylor in seiner 1974 erschienenen Studie „Nuclear Theft“ drauf hingewiesen hat, dass Gangster oder Terroristen sich ohne allzu große Schwierigkeiten Plutonium verschaffen und damit eine krude, aber dennoch recht effektive Atombombe basteln können, die, in einem Stadtzentrum gezündet, auf einen Schlag bis zu 100.000 Opfer fordern könnte, ist das Thema der nuklearen Erpressbarkeit von Regierungen in den Vordergrund getreten. Die neuesten Untaten der Politgruppen machen eine solche Entwicklung immer wahrscheinlicher. Studien der amerikanischen Nuclear Regulatory Commission zeigen, dass sich bereits kleine Banden von drei

atomových transportů nebo útokem na skladiště opatřit reaktorové plutonium, které je, jak ukázaly jaderné testy v USA z 29. července loňského roku, docela jistě dostatečné pro výrobu „primitivních“ A-bomb.

Nedůvěra vůči budoucnosti

Na základě kritické zprávy, kterou napsal americký sociální psycholog Philipp D. Pahner pro Úřad jaderné energie ve Vídni a pro institut v Laxenburgu, je v zemích, které zavádějí jaderný průmysl, důvěra a naděje dotčených v život příštích generací silně narušena.

Lze předpokládat psychický stres, který bude však akceptovatelný, vyvodil vědec, s nímž už nebyla po této práci, která se odkláněla od „linie“ jaderného úřadu, obnovena smlouva.

Prognóza: Zavedení jaderné energie nakonec ztroskotá na nedůvěře občanů.

K autorovi: Robert Jungk

Narodil se do židovské rodiny berlínských umělců. Jako sociální demokrat se věnuje nejprve umění/m, filosofii a žurnalistice.

Angažuje se proti nacizmu, emigrace (Švýcarsko, Paříž, Praha).

bis höchstens 15 Mann durch Überfall auf Atomtransporte oder Angriff auf Lagerhäuser in Besitz von Reaktorplutonium setzen können, das, wie der US-Atomtest vom 29. Juli des vergangenen Jahres gezeigt hat, sehr wohl für „primitivere“ A-Bomben ausreicht.

Misstrauen gegenüber der Zukunft

Aufgrund eines kritischen Berichtes, den der amerikanische Sozialpsychologe Philipp D. Pahner für die Wiener Atombehörde und das Laxenburginstitut verfasste, wird in Ländern, welche die Kernkraftindustrie einführen, das Vertrauen und die Hoffnung der Betroffenen, in ihren Nachkommen weiterzuleben, stark beeinträchtigt. Dieser seelische Stress sei zumutbar, folgerte der Forscher, dessen Vertrag nach dieser von der „Linie“ der Atombehörde abweichenden Arbeit nicht mehr erneuert wurde.

Prognose: Am Misstrauen der Zeitgenossen wird die Einführung der Kernenergie schließlich scheitern.

Zum Autor: Robert Jungk,

geboren in eine jüdische Berliner Künstlerfamilie. Wendet sich als Sozialdemokrat zuerst der Kunst und Philosophie, dann dem Journalismus zu. Im Widerstand gegen das nationalsozialistische Regime, Verfolgung, Emigration (Schweiz, Paris, Prag).

Po válce korespondent v USA, studuje a publikuje o americkém programu atomových bomb. Od roku 1957 s rodinou v Rakousku. Jeden z nejvýznamnějších průkopníků mírového a anti-atomového hnutí. V roce 1977 vychází jeho kniha Atomstaat (překlad do č. Dalibor Stráský, pozn. B.R.). V roce 1986 je mu udělena Right Livelihood Award (alternativní Nobelova cena https://cs.wikipedia.org/wiki/Cena_za_spr%C3%A1vn%C3%BD%C5%BEivot). Roku 1992 kandiduje jako nezávislý kandidát za Stranu Zelených na rakouského spolkového prezidenta a dostane 5,7 procenta hlasů. V rámci nadace Robert-Jungk založí v Salcburku „mezinárodní knihovnu pro otázky budoucnosti“ (<https://jungk-bibliothek.org/robert-jungk-english/>).

Zemřel 14.7. 1994

Překlad: Hana Jílková

**Úprava:
Helga Grimmová,
Bernhard Riepl**

Nach dem Krieg Korrespondent in den USA, recherchiert und publiziert über das US-Atombombenprogramm. Ab 1957 mit Familie in Österreich. Einer der bedeutendsten Pioniere der Friedens- und Anti-Atom-Bewegung. 1977 erschien sein Buch über den Atomstaat (ins Tschechische übersetzt von Dalibor Stráský, Anm.B.R.).

Alternativer Nobelpreis 1986. 1992 Kandidatur zum österreichischen Bundespräsidenten (5,7 Prozent der Stimmen).

Im Rahmen der Robert-Jungk-Stiftung in Salzburg die umfangreiche „Internationale Bibliothek für Zukunftsfragen“ angelegt ([Die Robert-Jungk-Bibliothek für Zukunftsfragen \(JBZ\)](https://jungk-bibliothek.org/robert-jungk-english/)).

Verstorben am 14.7. 1994.